

## บทที่ 7

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานศึกษาที่ผ่านมาในอดีตด้านการทำงานของผู้หญิง กล่าวได้ว่าสิ่งหนึ่งที่สามารถพบเห็นได้ นั่นคือสถานภาพการทำงานของผู้หญิงยังคงเป็นสถานภาพ “งานรองบ่อน” หากเทียบเคียงกับเพศชาย แต่ในปัจจุบันพบว่าประเด็นปัญหาการออกไปทำงานนอกบ้านของผู้หญิงนั้น มีสถานภาพที่สามารถจะก้าวออกจากบ้านเพื่อไปทำงานประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้มากขึ้น ดังนั้นในที่นี้ผู้วิจัยจะขอลำถึง กรณีที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีพหรือพื้นที่การทำงานซึ่งผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา เพราะเป็นเรื่องของการทำงานที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงสามารถที่จะเข้ามามีอำนาจหรือมีสถานภาพที่ใกล้เคียงกับเพศชาย และจากคำกล่าวที่ว่าผู้หญิงมักตกอยู่ในสถานภาพงานรองบ่อนนั้น ผู้วิจัยกลับพบว่าในพื้นที่การทำงานแห่งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้เคยมีโอกาสเข้าไปทำงาน นั่นคือ การประกอบอาชีพร้องเพลงกลางคืน และเป็นอาชีพที่ทำงานอยู่ในบริบทของพื้นที่ซึ่งเรียกกันว่า “ผับ” ซึ่งพื้นที่แห่งนี้เองที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่าทำไมผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน จึงสามารถที่จะเข้าไปยึดพื้นที่แห่งนี้และนำศักยภาพในการสื่อสารเพื่อที่จะต่อรองกับคนในบริบทต่าง ๆ คือ บุคคลที่อยู่ในบริบทพื้นที่ในบ้าน คือ ครอบครัว และบุคคลที่อยู่ในบริบทพื้นที่นอกบ้าน คือ นายจ้าง เพื่อนร่วมวงดนตรี และผู้ที่มาใช้บริการ (แขกที่มาเที่ยว) โดยผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนเหล่านี้มีวิธีการสื่อสารในระหว่างการทำงานเช่นไร และอย่างไรบ้าง การศึกษาเรื่อง “การสื่อสารเพื่อต่อรองและต่อสู้ทางความหมายของผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน” เป็นการศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อต่อรองและต่อสู้ทางความหมายของผู้หญิงที่ทำงานร้องเพลงกลางคืน ในสถานที่ที่กล่าวได้ว่าเป็นสถานที่ของเพศชาย นั่นคือ ผับ ผ่านมุมมองของผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าใจถึงบริบททางสังคมของผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน ให้ทราบถึงการนิยามความหมายของผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่มีต่อตนเองและความหมายจากบุคคลอื่น ๆ คือ บุคคลที่อยู่ในพื้นที่ในบ้าน คือ ครอบครัว และบุคคลที่อยู่ในพื้นที่นอกบ้าน คือ นายจ้าง เพื่อนร่วมวงดนตรี ผู้มาใช้บริการ (แขกที่มาเที่ยว) ซึ่งในที่นี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้เกณฑ์ในเรื่องของการเป็นนักร้องที่สังกัดค่ายเพลง นำมาใช้แบ่งกลุ่มตัวอย่างคือผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1. ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลง หมายถึง นักร้องผู้หญิงที่เคยมีผลงานการออกอัลบั้มกับค่ายเพลงในอุตสาหกรรมดนตรีของประเทศไทย 2. ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลง หมายถึง นักร้องผู้หญิงทั่วไปที่ทำงานร้องเพลงกลางคืนตามผับวัยรุ่น โดยใช้การศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Studies) โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้พยายามเข้าไปร่วม

สังเกตการณ์ตลอดจนพยายามที่จะศึกษาทำความเข้าใจบริบททางสังคมของ “ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน” และการสัมภาษณ์การสังเกตการณ์บุคคลที่อยู่ในบริบทพื้นที่รอบข้างของผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน นั่นคือ บุคคลที่อยู่ในพื้นที่ในบ้าน คือ ครอบครัว และบุคคลที่อยู่ในพื้นที่นอกบ้าน คือ นายจ้าง เพื่อนร่วมวงดนตรี และผู้ที่มาใช้บริการ (แขกที่มาเที่ยว) โดยการใช้การบันทึกปรากฏการณ์ต่าง ๆ การใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก การใช้เครื่องบันทึกเสียง การจดบันทึกภาคสนาม การใช้ข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ถูกบันทึกไว้ และใช้แนวคิดหลักในการวิเคราะห์ ดังนี้ แนวคิดเรื่องสตรีนิยม แนวคิดเรื่องการทำงาน แนวคิดเรื่องผู้ส่งสารและแนวคิดเรื่องทุนด้านต่าง ๆ

สำหรับการสรุปผลการศึกษานั้น ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดต่าง ๆ เพื่อทบทวน นำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์กลุ่มที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนสื่อสารเพื่อต่อรองและต่อสู้ ดังนี้ 1. บุคคลที่อยู่ในพื้นที่ในบ้านกับผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน คือ ครอบครัว 2. บุคคลที่อยู่ในพื้นที่นอกบ้านกับผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน คือ นายจ้าง เพื่อนร่วมวงดนตรี และ ผู้มาใช้บริการ (แขกที่มาเที่ยว)

ในส่วนของบทที่ 7 นี้ ผู้วิจัยจะขอสรุปและอภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ ของการสื่อสารที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนนำมาใช้ทั้งในการต่อรองและต่อสู้ทางความหมายกับบุคคลที่อยู่ในบริบทพื้นที่ที่ใกล้เคียง ซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาเสนอโดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. จากมายาคติหลักสู่อำนาจในการต่อรองของผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน
2. การสั่งสม “ทุน” กับการ “กลายมาเป็น” ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน
3. กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการต่อรองและต่อสู้ความหมายของผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน
4. ชนชั้นกับผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน
5. จากผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนสู่ตัวผู้วิจัย

### จากมายาคติหลักสู่อำนาจในการต่อรองของผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน

ในการกำหนดนิยามความหมายของผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนเหล่านี้ ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มคนในสังคมบางกลุ่มมีการมองผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน ออกไปในลักษณะของภาพเชิงลบ หรือมีการมองผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนแบบภาพเหมารวม (stereotype) ไปในทิศทางของ “ผู้หญิงไม่ดี” ในที่นี้หมายถึง การให้ความหมายจากมุมมองของบุคคลบางกลุ่มในสังคมที่อาจจะไม่ได้สัมผัสประสบการณ์ตรงในการอยู่ในพื้นที่ “ผับ” หรือมิได้มีกิจกรรมยามว่างโดยการ “เที่ยวกลางคืน” ไม่ได้ทำงานอยู่ในบริบทพื้นที่ผับ หรือแม้แต่นิกรณีย์ที่บุคคลเหล่านั้นอาจจะทำงานหรือ

เข้ามาใช้บริการในพื้นที่ผับแห่งนี้ แต่อาจจะยังคงมีมุมมองถึงผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนไปในเชิงลบ นั้น อาจเพราะการที่สังคมมีการติดตັังมายาคติหรือมีมุมมองในเรื่องของความเป็นหญิง เวลา กลางคืน พื้นที่ และการทำงาน ดัง

### 1. ความเป็นหญิง: เรื่องเพศ/เป้าสายตาของผู้ชาย

จากการลงพื้นที่สนามในงานศึกษาของผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าในบางครั้ง ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนได้ถูกเบียดขับให้กลายเป็น “วัตถุทางเพศ” หรือเป็นเป้าสายตาของผู้ชายที่อยู่ภายในผับ อันแสดงออกมาให้เห็นผ่านปฏิกริยาที่ผู้รับสารเพศชายบางคนสนองกลับไปยังกลุ่ม นักร้องสตรี

### 2. เวลากลางคืน: อันตราย / ความไม่ปลอดภัย

การทำงานของผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนนั้น เป็นการทำงานที่กล่าวได้ว่าเสี่ยงต่อ ความไม่ปลอดภัย เพราะเรามักจะพบเห็นข่าวคราวทางหน้าหนังสือพิมพ์ หรือข่าวทางโทรทัศน์ ที่ มักจะมีการเสนอข่าวคราวอาชญากรรมที่ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อของผู้ชายทั้งในคดีการฉกชิงวิ่งราว คดีฉกฉวยของส่วนตัว หรือในกรณีที่ถูกข่มขืน ซึ่งคดีต่าง ๆ เหล่านี้ มักจะพบว่าเวลาที่เกิดเหตุขึ้น เป็นช่วงเวลากลางคืนเสียมากกว่าเวลากลางวัน ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่ไม่น่าแปลกใจมากนัก หาก ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 คนและสังคมทั่วไปจะมองว่า การทำงานของผู้หญิงร้องเพลง กลางคืนนั้น เป็นงานที่อันตรายและไม่ปลอดภัย

### 3. พื้นที่ “ผับ”: ทำงานในแหล่งอโคจร/ มั่วสุม/ แหล่งมอมเมา

จากการที่ “ผับ” ได้ถูกคนในสังคมบางคนให้ความหมายหรือนิยามถึงไปในทิศ ทางด้านลบ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข่าวการจับกุมวัยรุ่นที่เข้าไปใช้บริการในสถานบันเทิง คือผับ หรือการมั่วสุมเสพยาเสพติด ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าสถานที่แห่งนี้เป็นสถานที่แหล่งรวมของมึนเมานานาชนิด เช่น สุรา เบียร์ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดต่าง ๆ บุหรี่ หรือบางครั้งก็พบว่าการเสพยาเสพติดในสถานที่แห่งนี้ ดังนั้น หากผู้ใดที่ได้ย่างก้าวเข้าไปในสถานที่ผับแล้วนั้น อาจถูกสังคมมอง หรือให้ค่าให้ความหมายว่าเป็นบุคคลที่ไม่ดี มีพฤติกรรมที่มั่วสุม หรือเป็นสถานที่ที่ใครหลายคนเรียก สั้น ๆ ว่าเป็น “แหล่งอโคจร” ดังคำกล่าว ที่ผู้วิจัยพบได้บ่อยครั้งจากสื่อใหม่หรืออินเทอร์เน็ตที่มัก เรียก “ผับ” ว่าเป็นสถานที่ “อโคจร”

### 4. การทำงานร้องเพลง: งานไม่มั่นคง

กล่าวได้ว่าการทำงานร้องเพลงกลางคืนของผู้หญิงนั้น เป็นงานที่ทำแบบรายวัน ในที่นี้หมายถึง การทำงานร้องเพลงกลางคืนของผู้หญิงนั้น จะได้รับค่าจ้างจากการทำงานร้อง เพลงกลางคืนเป็นรายวัน คือ เมื่อร้องเพลงในวันนั้น ๆ เสร็จก็จะมารับเงินค่าจ้างของวันนั้น ๆ จาก ทางร้าน ซึ่งหากมองถึงความมั่นคง (stable) ในเรื่องของสวัสดิการที่จะได้รับอย่างเช่น งานบริษัท

หรืองานราชการแล้วนั้น งานร้องเพลงกลางคืนนั้นก็เปรียบได้กับรับจ้างรายวันทั่ว ๆ ไปที่ไม่ได้มีสวัสดิการใด ๆ เช่นการรักษาโรคหรือการชอลาหยุดแต่ยังคงรับเดือนตามปกติ ดังนั้น สิ่งเหล่านี้ทำให้บุคคลที่อยู่ในพื้นที่โน้นบ้าน อย่างเช่น ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างจึงมองว่าการงานร้องเพลงอาชีพนี้นี้เป็นงานที่ไม่มั่นคง (unstable) หากมีอายุที่เพิ่มมากขึ้น ก็จะไม่สามารถทำงานด้านนี้ได้

แต่อย่างไรก็ตาม หากกล่าวในมุมมองของผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน จะพบว่าในส่วนของการนิยามความหมายถึงอาชีพของพวกเธอเองนั้น กล่าวได้ว่าผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนได้นิยามความหมาย ถึงอาชีพร้องเพลงกลางคืนของตนเองทั้งเหมือนและแตกต่างจากการที่สังคม (คนนอก) ได้ให้นิยามถึงความหมายต่าง ๆ ที่เธอนำมาใช้ในการต่อรองกับบุคคลในสังคม ดังนี้

### 1. ความเป็นหญิง: ผู้หญิงสามารถที่จะเข้ามามีอำนาจในพื้นที่แห่งนี้ได้เช่นกัน

จากข้างต้นทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนนั้น ยอมรับถึงงานของตนเองว่าเป็นงานเรื่องเพศ หากแต่ไม่ได้หมายความว่าไปในการนำเรือนร่างมาขายหรือการเป็น “วัตถุทางเพศ” แต่อย่างไรและก็ได้ปฏิเสธถึงเรื่องของการที่จะตกเป็น “เป้าสายตา” ของผู้ชาย เพราะพวกเธอยอมรับอย่างเป็นนัยอยู่แล้วว่าผู้ชายที่มาเที่ยวกลางคืนย่อมต้องสนใจของผู้หญิงร้องเพลงมากกว่าผู้ชายร้องเพลง ซึ่งเป็นเพศเดียวกันอยู่แล้ว ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่างานร้องเพลงเป็นงานของเพศหญิงที่ใช้ความเป็นหญิงในการทำงานก็ว่าได้

### 2. เวลากลางคืน: เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีประสบการณ์แบบใหม่

เนื่องจากผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 คน คือน้องเรผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลงและน้องเอนผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลงนั้น ต่างตระหนักถึงเรื่องของความปลอดภัยในการที่พวกเธอต้องทำงานในเวลากลางคืน หรืออาจเป็นเพราะการที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนทั้ง 2 คน มีมายาคติซึ่งถูกปลูกฝังเอาไว้ภายในจิตสำนึก (internalised) ของพวกเธอ ถึงเรื่องของอันตรายในเวลากลางคืน ดังนั้นผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนเหล่านี้ จึงต้องมีการระมัดระวังตนเอง โดยพบได้จากการที่ทั้งน้องเรและน้องเอนนั้น ได้ให้เพื่อนร่วมวงดนตรีขับรถส่วนตัวหรือนั่งรถแท็กซี่มาส่งถึงบ้าน เหตุเพราะการที่ต้องทำงานร้องเพลงกลางคืนนั้น เวลาที่เลิกงานจะเป็นเวลาที่ค่อนข้างดึกมาก เพราะฉะนั้นผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนจึงได้ให้เพื่อนร่วมวงดนตรีมาส่งในระยะเริ่มแรกที่ทำงาน เพราะหลังจากทำงานไปได้ระยะหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 คนของผู้วิจัยต่างซื้อรถยนต์ส่วนตัวเพื่อนำมาใช้ในการเดินทางมาทำงานและการที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนก้าวออกมาจากบ้านในเวลายามค่ำคืนเพื่อมาทำงานนั้น อาจถือได้ว่าเธอได้ก้าวเข้ามาสู่ประตูแห่งประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่สามารถทำให้เธอได้พบเจอกับประสบการณ์ซึ่งแตกต่างออกไปจากเวลากลางวันที่พวกเธอเคยพบเจอก็ว่าได้

### 3. พื้นที่ “ผับ” : เป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าไปช่วงชิงการนิยามความหมายกับบุคคลอื่นๆ

ทั้งนี้อาจเพราะพื้นที่ “ผับ” เป็นพื้นที่ที่มีได้มีความหมายที่เฉพาะเจาะจงว่า สถานที่แห่งนี้เป็นเช่นไร เหตุเพราะหากมีการถามว่าผับเป็นเช่นไร เหมาะกับคนประเภทไหน คำตอบที่ได้รับย่อมแตกต่างกันออกไปเพราะหากถามบุคคลที่มีประสบการณ์หรือมีบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกันย่อมมีความคิดเห็นที่ต่างกันไปด้วย เช่น หากมีการถามกับบุคคลที่มาใช้บริการ มาเที่ยวที่ผับหรือบุคคลที่ทำงานในบริบทพื้นที่ผับนี้ จะได้คำตอบซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะพูดตรงกันคือ ผับไม่ได้เป็นสถานที่ซึ่งไม่ดีหรืออย่างที่คนอื่นเรียกว่า “อโคจร” แต่ผับก็อาจเป็นสถานที่ที่เกี่ยวที่ปลดปล่อยเป็นพื้นที่แห่งการพักผ่อนใช้เวลาว่าง (leisure) และเป็นพื้นที่ในการทำงานของคนกลุ่มต่าง ๆ เช่นเจ้าของร้านผับ พนักงานเสิร์ฟ พ่อครัวทำอาหารภายในผับ หรือนักร่อนนักดนตรีกลางคืน เป็นต้น ดังนั้นพื้นที่ผับจึงเป็นพื้นที่ ซึ่งกล่าวได้ว่ามีความคลุมเครือไม่มีเส้นแบ่งที่ชัดเจนทางด้านการให้ความหมาย เพราะฉะนั้น ผับจึงเป็นพื้นที่ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้เข้าไปช่วงชิงการนิยามความหมายกับคนกลุ่มอื่น ๆ ของสังคมได้

### 4. การทำงานร้องเพลง: โอกาสในการสะสมทุนของผู้หญิง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยทั้ง 2 ซึ่งมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องนี้ กล่าวคือ น้องเรซึ่งเป็นผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลง กล่าวกับผู้วิจัยว่าโดยส่วนตัวน้องเรเห็นว่าการทำงานร้องเพลงกลางคืนของตัวเองนั้นเป็นงานที่มั่นคง เพราะน้องเรได้พิสูจน์ให้เห็นโดยการที่เธอมีทั้งบ้านและรถเป็นของตนเอง ด้วยการใช้เงินที่มาจากอาชีพการเป็นนักร้องที่ออกอัลบั้มกับสังกัดค่ายเพลงและการเป็นนักร้องกลางคืน ซึ่งสิ่งนี้กล่าวได้ว่า เพราะการที่น้องเรมีการขายทุนสัญลักษณ์ในรูปแบบของการได้ออกอัลบั้มเพลง จึงทำให้หลังจากที่กลับมาทำงานร้องเพลงกลางคืนอีกครั้งหนึ่ง น้องเรได้รับเงินค่าจ้างที่เพิ่มมากขึ้นในฐานะของนักร้องที่สังกัดค่ายเพลง แต่ในขณะเดียวกัน ด้านน้องเอนผู้หญิงร้องเพลงที่ไม่สังกัดค่ายเพลง กล่าวว่าอาชีพร้องเพลงกลางคืนนี้ เป็นอาชีพที่ไม่มั่นคง เนื่องจากเอนมองว่าอาชีพร้องเพลงต้องขึ้นอยู่กับสภาวะของเศรษฐกิจ เพราะการจ้างงานร้องเพลงนั้นไม่ได้มีการเซ็นสัญญาในการทำงาน ดังนั้นทางร้านจึงมีสิทธิที่จะให้วงดนตรีหรือนักร้องลดวันที่เล่นดนตรีลงหรือให้เลิกเล่นดนตรีกับทางร้านได้โดยที่บางครั้งก็บอกล่วงหน้าไม่ถึงหนึ่งอาทิตย์

จากข้างต้นทำให้ทราบว่าผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน มีศักยภาพในการแปลงเวลากลางคืน/พื้นที่ผับที่ใช้ในการทำงานร้องเพลง รวมทั้งการสะสมทุนด้านต่าง ๆ ที่ผ่านมา และนำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ มาสร้างเพื่อก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มและกลายมาเป็นทุนเศรษฐกิจ คือรายได้ให้แก่พวกเขา

ทั้งนี้กล่าวโดยสรุปได้ว่าผู้หญิงร้องเพลงกลางคีน้น ได้นำความหมายทั้ง 4 ด้าน มาใช้ในการสื่อสารเพื่อที่จะต่อรองถึงตัวพวกเธอเอง คือ ผู้หญิงร้องเพลงกลางคีน ดังนี้

1. “ความเป็นหญิง”: ด้อยอำนาจ VS มีอำนาจในการต่อรองในพื้นที่ผับ
2. “เวลากลางคีน”: เวลาอันตราย VS เวลาที่น่าถวิลหา
3. พื้นที่ “ผับ”: พื้นที่อโคจร VS พื้นที่พักผ่อน
4. “การทำงานร้องเพลง”: งานต่ำด้อย”เดินกินรำกิน” VS นำมาซึ่งทุนเศรษฐกิจ

กล่าวโดยสรุป ในสถานที่ทำงานอย่างผับซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นพื้นที่ที่คลุมเครือไม่มีเส้นแบ่งหรือนิยามความหมายที่ชัดเจนทั้งในเรื่องของความเป็นหญิง เวลากลางคีน พื้นที่ผับ และการทำงานร้องเพลง ซึ่งผู้วิจัยพบว่าแม้ความเป็นหญิงนั้น จะหมายถึงการด้อยอำนาจในเรื่องต่าง ๆ หากถูกนำมาเปรียบเทียบกับเพศชาย แต่ในสถานะของผู้หญิงร้องเพลงกลางคีน กลับพบว่าความเป็นหญิงนั้นกลับมีอำนาจในการต่อรองในระหว่างที่พวกเธอทำงาน คือระหว่างที่ผู้หญิงร้องเพลงอยู่บนเวทีพวกเธอเหล่านี้ ต่างมีอำนาจในการสื่อสารเพื่อต่อรองเช่น กรณีการสื่อสารเพื่อต่อรองกับแขกภายในร้านว่าจะเลือกร้องเพลงไหนหรือไม่ร้องเพลงไหนตามที่แขกเขียนขอเพลงขึ้นมาก็ได้ และเวลากลางคีนจากมายาคติของสังคมไทยที่กล่าวว่า “เวลากลางคีนเป็นเวลาที่อันตราย” ผู้วิจัยกลับพบว่ากลุ่มตัวอย่างมิได้คิดเช่นนั้นเสมอไป เพราะพบได้จากการที่น้องเอนผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนที่ไม่สังกัดค่ายเพลงกลับรู้สึกว่ “เวลากลางคีนถึงจะอันตรายแต่น่าถวิลหา” เพราะน้องเอนได้เข้าไปทำงานในโลกการทำงานกลางวันถึงหลายครั้งหลายครา แต่กลับพบว่าในที่สุดแล้วเธอก็ต้องกลับมาทำงานร้องเพลงกลางคีนเช่นเดิม ถัดมาคือ พื้นที่ “ผับ” ในที่นี้ก็มีนิยามความหมายที่ลื่นไหลหรือไม่มีนิยามความหมายที่ตายตัวว่าสถานที่แห่งนี้เป็นเช่นไร หากแต่อยู่ที่ว่าบุคคลนั้น ๆ จะพูดหรือให้ค่านิยมตามความคิดเห็นของตนเองเสียมากกว่า ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีค่านิยมที่บุคคลทั่วไปเห็นว่าผับอาจจะเป็น “สถานที่อโคจร” แต่สำหรับผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนหรือคนที่มาเที่ยวกลับให้นิยามที่แห่งนี้ว่าเป็น “สถานที่แห่งการพักผ่อน” และต่อมานิยามความหมายถึง “การทำงานร้องเพลง” ซึ่งงานร้องเพลงนี้ก็เป็นอีกงานหนึ่งที่มีได้ถูกจัดวางไว้บนความหมายใดที่ชัดเจน เพราะขึ้นอยู่กับว่าบุคคลใดเป็นผู้นิยามความหมายนั้น ๆ ซึ่งบางกลุ่มคนในสังคมอาจนิยามความหมายอาชีพร้องเพลงว่าเป็นอาชีพ “เดินกิน รำกิน” หรืออาชีพต่ำด้อย แต่หากถาณนิยามนี้กับผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนสิ่งที่พบก็คือ อาชีพนี้ถือได้ว่าเป็นการฝึกฝนประสบการณ์ในด้านการร้องเพลง และนำมาซึ่งทุนเศรษฐกิจ คือรายได้ให้แก่พวกเธออีกด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าพื้นที่ “ผับ” จึงเป็นพื้นที่ซึ่งมีนิยามความหมายอันคลุมเครือ (ambivalent) และเอื้อให้ผู้หญิงสามารถมีอำนาจ (empowerment) ในการเข้าไปช่วงชิงนิยาม

ความหมายทั้ง 4 ด้าน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งน่านิยามความหมายเหล่านี้มาถือครองสิทธิ์ในบริบททางวิชาชีพของพวกเธอ

### การสังสม “ทุน” กับการ “กลายมาเป็น” ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน

หากกล่าวถึงผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน กล่าวได้ว่าการจะมาประกอบอาชีพร้องเพลงกลางคืนนี้ นอกจากการที่จะต้องร้องเพลงเป็นหรือร้องเพลงได้แล้ว ยังคงต้องมีปัจจัยอย่างอื่นรวมอยู่ด้วย เพราะหากมีแค่เพียงสิ่งนี้สิ่งเดียวก็กล่าวได้ว่าไม่อาจเพียงพอที่จะยืนอยู่ในพื้นที่การทำงานร้องเพลงได้ เหตุเพราะในการทำงานร้องเพลงกลางคืนนั้น จำเป็นต้องมีการสังสมทั้งประสบการณ์และทุนต่าง ๆ เพื่อที่จะหยิบเอาทุนด้านต่าง ๆ เหล่านี้มาใช้กับบุคคลที่อยู่ในบริบทพื้นที่รอบข้างผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน และกล่าวได้ว่าการที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนมีการสังสมทุนด้านต่าง ๆ มากเท่าไร ก็จะเท่ากับอำนาจที่พวกเธอจะสามารถเข้าไปช่วงชิงพื้นที่ที่สังคมมองว่าเป็นพื้นที่อำนาจของผู้ชายคือ “ผับ” ได้มากเท่านั้น ดังนั้น จากการที่ผู้หญิงคนหนึ่งจะกลายมาเป็นผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนได้ พวกเธอย่อมต้องมีการสังสมทุนด้านต่าง ๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. ทุนวัฒนธรรม คือ ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนต้องมีการสังสมความรู้ความสามารถในด้านการร้องเพลง การเล่นดนตรี และทุนวัฒนธรรมด้านการสื่อสาร เช่น รูปแบบการเอ็นเตอร์เทนแขกที่มาเที่ยว

2. ทุนสัญลักษณ์ ในที่นี้หมายถึง ชื่อเสียงของผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนในกรณีของกลุ่มตัวอย่างผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลง ทุนสัญลักษณ์จะหมายถึง การได้เป็นนักร้องที่สังกัดค่ายเพลงและการได้ออกอัลบั้มเพลงในระบบอุตสาหกรรมดนตรี หรือทุนสัญลักษณ์ในแง่ของชื่อเสียงที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่ไม่ได้สังกัดค่ายเพลง หมายถึง การที่พวกเธอเป็นที่รู้จักของบุคคลที่อยู่ในสังคมดนตรีกลางคืนและผู้ที่อยู่ในพื้นที่ผับที่เธอทำงานร้องเพลง

3. ทุนสังคมหรือเครือข่าย กล่าวได้ว่าหากมีคนที่รู้จักหรือการเป็นที่รู้จักแก่คนที่อยู่ในสังคมดนตรีกลางคืนด้วยกันแล้วนั้น จะสามารถสร้างงานหรือมีร้านผับที่จะรับเข้าเล่นมากกว่าคนที่ไม่ค่อยจะรู้จักใคร เนื่องจากสังคมดนตรีกลางคืนเป็นสังคมที่ไม่ใหญ่มาก ดังนั้นการแนะนำต่อกันจึงมีผลในการเข้าทำงานในร้านผับใหญ่ ๆ ได้มากเช่นกัน

4. ทุนเศรษฐกิจ กล่าวได้ว่าเป็นผลมาจากทุนทั้ง 3 ในข้างต้น ซึ่งปรากฏออกมาเป็นรายได้ที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนจะได้รับ

จากข้างต้นทำให้ทราบว่า ทุนด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ทุนนี้ เป็นสิ่งที่สำคัญของการจะกลายมาเป็นผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน และผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนทั้งสองกลุ่มนี้ก็ได้มีการสังสมทุน

ต่าง ๆ เอาไว้ใช้ในการต่อรองกับบุคคลรอบข้าง ซึ่งมีทั้งทุนที่เหมือนกันและต่างกันออกไปดังต่อไปนี้

## 1. การนำเรื่องทุนมาใช้ในการต่อรองกับครอบครัว

### ตารางที่ 7.1

ตารางเปรียบเทียบความแตกต่าง “ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลง และผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลง” ซึ่งใช้ทุนในด้านต่าง ๆ นำมาสู่การต่อรองกับครอบครัว

| บุคคลในพื้นที่ต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน | น้องเร : ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลง                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | น้องเ็น : ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลง                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| บุคคลที่อยู่ในพื้นที่ในบ้าน คือ ครอบครัว                 | <p>1. ทุนวัฒนธรรม คือ การที่น้องเรมีความสามารถในการร้องเพลง</p> <p>2. ทุนสัญลักษณ์ คือ การที่น้องเรได้ชนะการประกวดร้องเพลงในเวทีต่าง ๆ เช่น แฟนด้ายูทูบ และจากการที่ได้เป็นนักร้องที่สังกัดค่ายเพลง</p> <p>3. ทุนสังคมหรือเครือข่าย คือ การที่เรให้มีได้รู้จักกับเพื่อนร่วมวงดนตรี จึงทำให้แม่รู้สึกสบายที่ลูกของตนทำงานร่วมกับคนที่แม่เห็นว่าไว้ใจได้</p> <p>4. ทุนเศรษฐกิจ คือจากประสบการณ์ในการที่น้องเรได้ทำงานในวงดนตรีลูกทุ่งของลุง ซึ่งนำมาในรูปแบบของรายได้ และการที่เราสามารถหาเงินใช้ได้เองตั้งแต่อยู่ชั้นม.4</p> | <p>1. ทุนวัฒนธรรม คือการที่น้องเรมีความสามารถในการร้องเพลงและการเล่นดนตรีได้หลาย ๆ เครื่องดนตรี เช่น อิเลคโทน กีตาร์ เป็นต้น</p> <p>2. ทุนสังคมหรือเครือข่าย คือ การที่เรให้มีได้รู้จักกับเพื่อนร่วมวงดนตรี จึงทำให้แม่รู้สึกสบายที่ลูกของตนทำงานร่วมกับคนที่แม่เห็นว่าไว้ใจได้</p> <p>3. ทุนเศรษฐกิจคือการที่น้องเ็นสามารถเปลี่ยนการเล่นดนตรีมาทำให้เกิดวงดนตรีของทางครอบครัวได้ และนำมาซึ่งรายได้แก่ทางครอบครัว</p> |



จากตารางข้างต้นกล่าวได้ว่า น้องเรผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลงและน้องเอนผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลง มีการนำทุนด้านต่าง ๆ มาใช้ในการต่อรองกับครอบครัว ซึ่งทุนที่นำมาใช้มีความเหมือนกันและต่างกัน ดังนี้

ด้านของทุนที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนทั้ง 2 กลุ่มนำมาใช้เพื่อต่อรองกับครอบครัวซึ่งเหมือนกัน คือ

1. ทุนวัฒนธรรม คือความสามารถในด้านการร้องเพลงของทั้งน้องเรและน้องเอน ที่นำมาใช้ในการต่อรองกับครอบครัวถึงการที่ให้ครอบครัวมองว่าพวกตนมีความสามารถในการร้องเพลง จึงควรที่จะได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว

2. ทุนสังคมหรือเครือข่าย คือ การที่น้องเรและน้องเอน ได้ให้เพื่อนร่วมวงดนตรีมารู้จักกับแม่ของตน สิ่งนี้มีผลทำให้แม่ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองรู้สึกสบายใจที่ลูกของตนทำงานร่วมกับคนที่แม่เห็นว่าไว้วางใจได้

3. ทุนเศรษฐกิจ คือจากประสบการณ์ในการที่น้องเรได้ทำงานในวงดนตรีลูกทุ่งของลุง ซึ่งนำมาในรูปแบบของรายได้ และการที่น้องเรสามารถหาเงินมาใช้เองได้ตั้งแต่อายุชั้น ม.4

ในส่วนของทุนที่นำมาใช้ต่างกัน คือ ทุนสัญลักษณ์ โดยการที่น้องเรได้รับรางวัลในการชนะเลิศการประกวดร้องเพลงในเวทีต่าง ๆ เช่น เวทีแฟนด้ายวทูต และจากการที่น้องเรได้กลายเป็นนักร้องที่สังกัดค่ายเพลง

## 2. การนำเรื่องทุนมาใช้ในการต่อรองกับนายจ้าง

### ตารางที่ 7.2

ตารางเปรียบเทียบความแตกต่าง “ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลง

และผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลง” ซึ่งใช้ทุนในด้านต่าง ๆ

นำมาสู่การต่อรองกับนายจ้าง

| บุคคลในพื้นที่ต่าง ๆ ที่แวดล้อม<br>ตัวผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน | น้องเร : ผู้หญิงร้องเพลง<br>กลางคืนที่สังกัดค่ายเพลง         | น้องเอน : ผู้หญิงร้องเพลง<br>กลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลง                                          |
|--------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| บุคคลที่อยู่ในพื้นที่นอกบ้าน<br>คือ นายจ้าง                  | 1. ทุนวัฒนธรรม คือความรู้<br>ความสามารถในด้านการร้อง<br>เพลง | 1. ทุนวัฒนธรรม คือความรู้<br>ความสามารถในด้านการร้อง<br>เพลงและทักษะในการให้<br>ความบันเทิงกับแขก |

## ตารางที่ 7.2 (ต่อ)

| บุคคลในพื้นที่ต่าง ๆ ที่แวดล้อม<br>ตัวผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน | น้องเร : ผู้หญิงร้องเพลง<br>กลางคืนที่สังกัดค่ายเพลง                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | น้องเ็น : ผู้หญิงร้องเพลง<br>กลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลง                                                                                                                                                                           |
|--------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| บุคคลที่อยู่ในพื้นที่นอกบ้าน<br>คือ นายจ้าง                  | <p>2. ทูณสัญลักษณ์ คือ จากการที่<br/>ผู้จัดการร้าน Wine Bridge<br/>เข้ามาติดต่อน้องเรให้มา<br/>ทำงานที่ร้านด้วยตัวของ<br/>ตัวเอง</p> <p>3. ทูณสังคมหรือเครือข่าย คือ<br/>การที่มีรุ่นพี่ทั้งวงบูโดกัน<br/>และโก้ มีสเตอร์แซกแมน<br/>แนะนำกับเจ้าของร้านให้รู้จัก<br/>วงน้องเรและนำมาสู่การจ้าง<br/>งานและการมีแฟนคลับเป็น<br/>ของตัวเองทำให้ร้านมั่นใจได้<br/>ว่าถ้าหากได้ว่าจ้างวงน้องเรก็<br/>จะมีแฟนคลับมาที่ร้านเป็น<br/>ประจำอย่างแน่นอน</p> <p>4. ทูณเศรษฐกิจ คือ การต่อรอง<br/>เรื่องค่าจ้าง</p> | <p>2. ทูณสังคมหรือเครือข่าย คือ<br/>การมีแฟนคลับเป็นของ<br/>ตัวเองทำให้ร้านมั่นใจได้ว่า<br/>ถ้าหากได้ว่าจ้างวงน้องเ็น ก็<br/>จะมีแฟนคลับมาที่ร้านเป็น<br/>ประจำอย่างแน่นอน</p> <p>3. ทูณเศรษฐกิจ คือ การต่อรอง<br/>ราคาค่าจ้าง</p> |

จากตารางข้างต้นกล่าวได้ว่า น้องเรผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลงและ  
น้องเ็นผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลง มีการนำทุนด้านต่าง ๆ มาใช้ในการต่อรอง  
กับนายจ้าง ซึ่งทุนที่นำมาใช้มีความเหมือนกันและต่างกัน ดังนี้

ด้านของทุนที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนทั้ง 2 กลุ่มนำมาใช้เพื่อต่อรองกับนายจ้าง ซึ่ง  
เหมือนกัน คือ

1. ทุนวัฒนธรรม คือความรู้ความสามารถในการร้องเพลงที่นำมาต่อรองกับ นายจ้าง และทักษะการให้ความบันเทิงกับแขกที่มาเที่ยวทำให้แขกติดหรือกลายมาเป็นลูกค้า ประจำของทางร้าน

2. ทุนสังคมหรือเครือข่าย ซึ่งหากเป็นกรณีของน้องเรผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัด ค่ายเพลง พบว่าการเธอมีทุนสังคมทำให้เรามีรุ่นพี่ทั้งวงบูโดกันและพี่ไก่ มิสเตอร์แขกแมน ซึ่งเป็น นักร้องที่สังกัดค่ายเพลงเช่นเดียวกันกับน้องเร ซึ่งได้แนะนำให้น้องเรได้รู้จักกับเจ้าของร้าน และ นำมาสู่การจ้างงาน

ในกรณีส่วนของน้องเรและน้องเอนที่พบว่ามีทุนสังคมหรือเครือข่าย ที่ปรากฏออกมา เหมือนกัน คือ การมีแฟนคลับเป็นของตัวเอง คือการที่มีแขกซึ่งมาเที่ยวมาใช้บริการภายในผับรู้สึก ชื่นชมและชื่นชอบดนตรีของผู้หญิงทั้งสอง ดังนั้นหากวันไหนที่ผู้หญิงร้องเพลงทั้งสองคนมาร้อง เพลง ก็จะปรากฏว่าจะมีแฟนคลับหรือแขกกลุ่มนี้ เวะเวียนเข้ามาเที่ยวในผับเพื่อมาฟังเพลงวง ดนตรีของเธอทั้งสองอยู่เสมอ

ในส่วนของทุนที่นำมาใช้ต่างกัน คือ ทุนสัญลักษณ์ของน้องเร ที่ปรากฏออกมาใน รูปแบบของการที่ผู้จัดการร้าน Wine Bridge เข้ามาติดต่อน้องเรให้มาทำงานที่ร้านของตนด้วยตัว ของเขาเอง และหลังจากการที่น้องเรได้ขยายทุนสัญลักษณ์ของเธอออกไปในการเป็นนักร้องที่ สังกัดค่ายเพลง ทำให้ผู้วิจัยพบว่ายังมีอีกหนึ่งทุนที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนทั้ง 2 กลุ่มนี้ ได้รับ ต่างกัน คือทุนเศรษฐกิจ ในด้านการต่อรองเรื่องค่าจ้าง กล่าวคือ หลังจากที่น้องเรได้เป็นนักร้องที่ สังกัดค่ายเพลงทำให้เธอได้รับค่าจ้างที่เพิ่มมากขึ้นและมากกว่าน้องเอนนักร้องที่ไม่สังกัดค่ายเพลง

### 3. การนำเรื่องทุนมาใช้ในการต่อรองกับเพื่อนร่วมวงดนตรี

#### ตารางที่ 7.3

ตารางเปรียบเทียบความแตกต่าง “ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลง  
และผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลง” ซึ่งใช้ทุนใน  
ด้านต่าง ๆ นำมาสู่การต่อรองกับเพื่อนร่วมวงดนตรี

| บุคคลในพื้นที่ต่าง ๆ ที่แวดล้อม<br>ตัวผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน | น้องเร : ผู้หญิงร้องเพลง<br>กลางคืนที่สังกัดค่ายเพลง                                                                                                                                                                                                                    | น้องเ็น : ผู้หญิงร้องเพลง<br>กลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลง                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| บุคคลที่อยู่ในพื้นที่นอกบ้าน<br>คือ เพื่อนร่วมวงดนตรี        | 1. ทุนวัฒนธรรม คือความสามารถ<br>ในการร้องเพลง<br>2. ทุนสัญลักษณ์ คือ ในกรณีที่<br>น้องเรได้ร่วมงานกับวงดนตรี<br>วงใหม่ การที่น้องเรเป็นนักร้อง<br>ที่สังกัดค่ายเพลงทำให้มีผล<br>ต่อการจ้างงานตามร้านต่าง ๆ<br>สิ่งนี้นำมาสู่งานให้แก่เพื่อน<br>ร่วมวงดนตรีวงใหม่เช่นกัน | 1. ทุนวัฒนธรรม คือความสามารถ<br>ในการร้องเพลง ที่เพื่อน<br>ร่วมวงยอมรับในตัวของน้อง<br>เ็น อย่างเห็นได้ชัด จากช่วงที่<br>น้องเ็นลาออกจากวง และ<br>เมื่อต้องการกลับมาทำงานอีก<br>ครั้งหนึ่งเพื่อนร่วมวงดนตรี<br>ยอมที่จะให้นักร้องหญิงคน<br>ใหม่ออกจากวงไปเพราะ<br>ต้องการให้น้องเ็นกลับมา<br>ทำงานเหมือนเดิม |

จากตารางข้างต้นกล่าวได้ว่า น้องเรผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลงและ  
น้องเ็นผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลง มีการนำทุนด้านต่าง ๆ มาใช้ในการต่อรอง  
กับเพื่อนร่วมวงดนตรี ซึ่งทุนที่นำมาใช้มีความเหมือนกันและต่างกัน ดังนี้

ด้านของทุนที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนทั้ง 2 กลุ่มนำมาใช้เพื่อต่อรองกับนายจ้าง ซึ่ง  
เหมือนกัน คือทุนวัฒนธรรม อันได้แก่ ความสามารถในการร้องเพลงและในกรณีของน้องเ็น  
ทุนนี้นำมาซึ่งการที่เพื่อนร่วมวงดนตรียอมรับในความสามารถของน้องเ็นอย่างเห็นได้ชัด จาก  
เหตุการณ์ในช่วงที่น้องเ็นลาออกจากวง และเมื่อต้องการกลับมาทำงานอีกครั้งหนึ่งเพื่อนร่วมวง

ดนตรียอมที่จะให้นักร้องหญิงคนใหม่ออกจากวงไปเพราะต้องการให้นักเินกลับมาทำงานเหมือนเดิม

ในส่วนของทุนที่นำมาใช้ต่างกัน คือ ทุนสัญลักษณ์ของน้องเร ซึ่งนำมาใช้ในกรณีที่น้องเรได้ร่วมงานกับวงดนตรีวงใหม่ และการที่น้องเรเป็นนักร้องที่สังกัดค่ายเพลง ทำให้มีผลต่อการจ้างงานตามฉบับต่าง ๆ สิ่งนี้นำมาสู่งานให้แก่เพื่อนร่วมวงดนตรีวงใหม่เช่นกัน น้องเรจึงเป็นที่ยอมรับแก่สมาชิกในวงดนตรีวงใหม่ในฐานะของนักร้องหญิงที่สังกัดค่ายเพลงและเป็นผู้มีความสามารถ

#### 4. การนำเรื่องทุนมาใช้ในการต่อรองกับผู้ที่มาใช้บริการ (แขกที่มาเที่ยว)

##### ตารางที่ 7.4

ตารางเปรียบเทียบความแตกต่าง “ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลง และผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลง” ซึ่งใช้ทุนในด้านต่าง ๆ นำมาสู่การต่อรองกับผู้ที่มาใช้บริการ(แขกที่มาเที่ยว)

| บุคคลในพื้นที่ต่างๆที่แวดล้อมตัวผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน              | น้องเร : ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลง                                                                                                                                                                                                                                                                    | น้องเิน : ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลง                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| บุคคลที่อยู่ในพื้นที่นอกร้าน คือ ผู้ที่มาใช้บริการ (แขกที่มาเที่ยว) | 1. ทุนวัฒนธรรม คือความสามารถในการร้องเพลง<br>2. ทุนสัญลักษณ์ คือ การที่น้องเรได้กลายเป็นนักร้องที่สังกัดค่ายเพลง สิ่งนี้ช่วยให้แขกที่มาเที่ยวมองน้องเรไปในทางการให้เกียรติในฐานะนักร้อง-ศิลปิน และในการแต่งกายเสื้อผ้าที่น้องเรสวมใส่ ทำให้แขกที่มาเที่ยวไม่ได้มองน้องเรไปในด้านสรีระหรือการโชว์เรือนร่างแต่อย่างใด | 1. ทุนวัฒนธรรม คือความสามารถในการร้องเพลง<br>2. ทุนสัญลักษณ์ คือในการแต่งกายเสื้อผ้าที่น้องเินสวมใส่ ทำให้แขกที่มาเที่ยวไม่ได้มองน้องเินไปในด้านสรีระหรือการโชว์เรือนร่างแต่อย่างใด |

จากตารางข้างต้นกล่าวได้ว่า น้องเรผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลงและน้องเอนผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลง มีการนำทุนด้านต่าง ๆ มาใช้ในการต่อรองกับผู้มาใช้บริการ(แขกที่มาเที่ยว) ทั้งทุนที่นำมาใช้เหมือนกันและต่างกัน ดังนี้

ด้านของทุนที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนทั้ง 2 กลุ่มนำมาใช้เพื่อต่อรองกับนายจ้าง ซึ่งเหมือนกัน คือ

1. ทุนวัฒนธรรม คือความสามารถในด้านการร้องเพลงที่นำมาใช้ในการต่อรองกับผู้มาใช้บริการ (แขกที่มาเที่ยว)
2. ทุนสัญลักษณ์ คือ การแต่งกายเสื้อผ้าที่น้องเรและน้องเอนสวมใส่นั้น ทำให้แขกที่มาเที่ยวไม่ได้มองผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนไปทางด้านการทำงานที่ขายสรีระหรือการโชว์เรือนร่างแต่อย่างใด

ในส่วนของทุนที่นำมาใช้ต่างกัน คือทุนสัญลักษณ์ ทั้งนี้จากการที่น้องเรได้กลายเป็นนักร้องที่สังกัดค่ายเพลง สิ่งนี้ช่วยให้แขกที่มาเที่ยวภายในผับ มองน้องเรไปในทิศทางการให้เกียรติในฐานะนักร้อง-ศิลปิน

จากข้างต้น หากกล่าวถึงอำนาจในการใช้การสื่อสารเพื่อต่อรองของผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนทั้ง 2 กลุ่มคือ ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลงและผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลง ผู้วิจัยพบว่าการใช้เรื่องของทุนด้านต่าง ๆ เข้ามาต่อรองกับบุคคลในบริบทพื้นที่ที่ใกล้เคียงกันนี้ กล่าวได้ว่าผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนนั้นต้องมีการขยายทักษะในด้านต่าง ๆ ดังเช่นการขยายทักษะในการสั่งสมทุนสัญลักษณ์คือการที่น้องเรผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนมีศักยภาพในการขยายทักษะในการสั่งสมทุนสัญลักษณ์ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเท่ากับโอกาสและอำนาจในการต่อรองที่อาจจะมีมากขึ้น ดังกรณีของน้องเรผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลงที่มีโอกาสได้เป็นนักร้องที่สังกัดค่ายเพลง จึงทำให้น้องเรมักจะหยิบเอาทุนสัญลักษณ์นี้ หรือความเป็นนักร้องในสังกัดค่ายเพลงนี้ มาเพื่อใช้ต่อรองกับบุคคลต่าง ๆ เช่น การต่อรองกับนายจ้าง ซึ่งน้องเรผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลงมีอำนาจในการต่อรองมากกว่าน้องเอนผู้หญิงร้องเพลงที่ไม่สังกัดค่ายเพลง ในกรณีที่นายจ้างได้เข้ามาติดต่อน้องเรในการที่จะให้เธอเข้ามาร้องเพลงยังร้านของตน ซึ่งในขณะเดียวกันสำหรับน้องเอนผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่ไม่สังกัดค่ายเพลงนั้น เธอต้องทำการติดต่อร้านเพื่อขออดิชน์เข้าไปเล่นด้วยตัวเอง เป็นต้น

## กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการต่อรองและต่อสู้ความหมาย ของผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน

ในบริบทพื้นที่ของผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนนั้น กล่าวได้ว่าพวกเธอจำเป็นต้องนำการสื่อสารมาใช้ในการต่อรองกับบุคคลต่าง ๆ บนเงื่อนไขและสถานการณ์ที่ต่างกันออกไป คือมีทั้งบุคคลที่อยู่ในพื้นที่ในบ้าน คือ ครอบครัว ซึ่งเป็นบริบทพื้นที่ส่วนตัว และบุคคลที่อยู่ในพื้นที่นอกบ้าน คือ นายจ้าง เพื่อนร่วมวงดนตรี และผู้ที่มาใช้บริการ(แขกที่มาเที่ยว) ซึ่งเป็นบริบทพื้นที่สาธารณะ ดังนั้นพวกเธอเหล่านี้จึงต้องนำกลยุทธ์ต่าง ๆ มาใช้ในการเพิ่มศักยภาพในการสื่อสารของพวกเธอให้ได้มากที่สุด ดังนี้

### การสื่อสารเพื่อต่อรองกับ “ครอบครัว”

กล่าวได้ว่าผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนจะสามารถที่จะใช้ชีวิตในการทำงานซึ่งโลดแล่นอยู่ในช่วงของเวลากลางคืนได้นั้น ด้านแรกที่ต้องทำการต่อรองและต่อสู้ทางความหมาย นั้นคือ เงื่อนไขของทางครอบครัวดังนี้

#### 1. ประเด็นเรื่องความปลอดภัยกับเวลากลางคืน

กลยุทธ์ที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนใช้คือ กลยุทธ์ในเรื่องของการปกปิดความเป็นจริงหรือการบิดเบือนความจริงกับผู้เป็นพ่อ ซึ่งเป็นเพศชาย เหตุเพราะกล่าวได้ว่าผู้เป็นพ่อนั้นยังคงมีแนวคิดแบบระบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ที่ว่าด้วยการใช้เรื่องของพื้นที่มาเป็นตัวแบ่งเขตให้ผู้หญิงอยู่ในพื้นที่ที่ตนเองกำหนด หรืออนุญาตให้อยู่เท่านั้น แต่มีสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยพบนั้นคือผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนนั้นมิได้ปกปิดในเรื่องของการทำงานกับคนในครอบครัวทุกคน หากเพียงแต่พวกเธอเลือกที่จะพูดคุยกับผู้เป็นแม่และให้แม่ทำหน้าที่ผู้นำทางความคิดเห็น (Opinion leader) ในการไปพูดคุยและบอกเล่าสิ่งต่าง ๆ กับผู้เป็นพ่อแทนตนเอง ถึงกรณีที่ดินทำงานร้องเพลงกลางคืนโดยที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนจะคอยเล่าถึงสถานที่ทำงาน เวลาทำงาน และการเดินทางไป -กลับในระหว่างการต้องออกไปทำงานนอกบ้านในยามค่ำคืน และมีการนำสื่อเทคโนโลยีแบบใหม่มาใช้คือ การใช้โทรศัพท์มือถือเป็นตัวช่วยในการที่จะติดต่อกับผู้เป็นแม่ในระหว่างการเดินทางหรือการที่ต้องออกนอกบ้านไปทำงานในเวลากลางคืน

## 2. ประเด็นเรื่องสถานที่ทำงาน “ผับ” กับพื้นที่นอกบ้าน

อาจกล่าวได้ว่ามุมมองที่สังคมภายนอกมองสถานบันเทิงหรือผับนั้น มีการมองเปรียบเทียบว่าผับเป็นเสมือน “สิ่งฟอนเฟะ” หรือเป็น “กาฝาก” ของสังคม ซึ่งมุมมองดังกล่าวนี้เป็นมุมมองของคนภายนอกที่มองเข้ามา เป็นการมองที่ตีกักเอาตามสายตาที่เห็น แต่เมื่อถามกลุ่มวัยรุ่นที่มาเที่ยวสถานที่นี้เป็นประจำ กลับได้รับคำตอบที่ตรงกันข้าม คือ การนิยมเที่ยวกลางคืนของวัยรุ่น เป็นค่านิยมอย่างหนึ่งที่วัยรุ่นนิยมกระทำกันเพราะ สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน (รจนา เพ็ชรดี, 2545)

จากข้างต้นค่านิยมดังกล่าวได้ฝังตัวอยู่ในสังคมไทย จนทำให้เกิดมายาคติที่มองว่าผับเป็นสถานที่ที่ไม่ดี เป็นที่ซึ่งคนดี ๆ ไม่สมควรจะก้าวเข้าไป หากแต่ผู้วิจัยพบว่าหลังจากที่แม่ของกลุ่มตัวอย่างได้มีโอกาสตามไปดูลูกของตนตามผับต่าง ๆ ที่พวกเขาไปทำงานร้องเพลงนั้น พบว่าเมื่อผู้เป็นแม่ได้ไปดูไปรู้ไปเห็นในสถานที่จริงหรือได้มีประสบการณ์โดยตรง (direct experience) ในพื้นที่ผับ ซึ่งผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนได้ใช้ชีวิตในส่วนของการทำงานอยู่ที่นั่น ดังนั้นผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนจึงได้ใช้การสื่อสารเพื่อต่อรองกับครอบครัวในรูปแบบที่ว่า การได้สัมผัสกับประสบการณ์จริงนั้น ย่อมดีกว่าคำบอกเล่า และการให้แม่ได้รู้จักเพื่อนร่วมงานโดยใช้การสื่อสารแบบการให้เห็นหน้าค่าตา (face-to-face communication) โดยให้เจอกันที่ผับที่ตนเองทำงาน หรือการที่ให้เพื่อนร่วมวงมารับหรือมาส่งหลังจากเวลาเลิกงาน สิ่งนี้ได้ส่งผลทำให้แม่ได้กลายเป็น “สื่อบุคคล” เป็นกระบอกเสียงที่คอยบอกเพื่อนบ้านว่าลูกตนเองทำงานอย่างไร สถานที่ทำงานเป็นเช่นไร ซึ่งสามารถพูดได้อย่างเต็มปากเต็มคำ เนื่องจากตัวเองได้ไปสัมผัสมีประสบการณ์โดยตรง(direct experience) มาแล้ว

### การสื่อสารเพื่อต่อรองกับ “นายจ้าง” หรือ “เจ้าของผับ”

กล่าวได้ว่านายจ้างเป็นผู้ควบคุมหรือเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต เพราะเป็นผู้จ้างงาน ผู้คัดเลือกนักร้องและวงดนตรีให้เข้ามาทำงานกับร้านผับของตน รวมถึงการกำหนดอัตราค่าจ้างในการทำงาน ซึ่งผู้วิจัยพบว่าผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนนั้น ได้เข้าไปต่อรองกับนายจ้างในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

#### 1. ประเด็นเรื่องค่าจ้าง

ผับที่กลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยทั้งสองคนทำงาน มี 2 ร้าน คือร้านแรกผับ Saxophone Pub & Restaurant และร้านที่สองผับ Wine Bridge ซึ่งทั้งสองร้านนี้กล่าวได้ว่า นายจ้างหรือเจ้าของผับ ให้ความสำคัญในเรื่องของวงดนตรีที่จะมาเล่นที่ร้านเป็นอย่างมาก และกล่าวได้ว่า



เจ้าของร้านหรือนายจ้างนั้น เปรียบได้กับเจ้าของปัจจัยการผลิต เพราะมีอำนาจในการที่จะเป็นคนที่คัดและเลือกวงดนตรี นักร้องมาทำงานที่ร้านของตน หรือบางครั้งหากเกิดการจ้างงานแล้วและวงดนตรีนั้นๆไม่สามารถสร้างความประทับใจให้แก่เจ้าของร้านหรือแขกในร้านได้ อาจด้วยฝีมือหรือการเอนเตอร์เทนที่ไม่ดี นายจ้างก็สามารถที่จะให้วงดนตรีหรือนักร้องเหล่านั้น ออกจากทางร้านได้อย่างไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ดังนั้น ผู้หญิงร้องเพลงกลางคีน้นต้องมีกลยุทธ์ในการต่อรองและต่อสู้ทางความหมายกับเจ้าของผับ ซึ่งในที่นี้ ผู้หญิงร้องเพลงใช้วิธีการในด้านของการสั่งสมทุนต่างๆ เพื่อนำมาต่อรอง ดังนี้

- 1) ทุนวัฒนธรรม ใช้ในด้านของความรู้ความสามารถในการร้องเพลง ด้านดนตรีที่ตนเองมีนำมาใช้ในการต่อรองกับเจ้าของผับ เพื่อที่จะให้นายจ้างได้เห็นความสามารถของตนในการร้องเพลงและในการเอนเตอร์เทนลูกค้าหรือแขกด้วยเช่นกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำมาสู่การจ้างงานให้แก่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนได้
- 2) ทุนสัญลักษณ์ ในที่นี้หมายถึงสถานภาพ ความมีชื่อเสียง การเป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่น ๆ ที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนแบบคิลปินนำมาใช้ในการที่จะต่อรองกับเจ้าของผับ เพราะกล่าวได้ว่าการที่ผู้หญิงร้องเพลงนั้น มีเพียงแค่ทุนวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว นั้น ก็อาจกล่าวได้ว่าไม่เพียงพอ เพราะปัจจุบันนี้กล่าวได้ว่า อาชีพร้องเพลงกลางคีนของผู้หญิงได้เปิดกว้างมากขึ้น เหตุเพราะ ผู้วิจัยสังเกตจากการที่เริ่มจะมีจำนวนอัตรานักศึกษาผู้หญิงที่เรียนเอกดนตรีสากลในสาขาวิชาร้องเพลงในระดับมหาวิทยาลัยเพิ่มมากขึ้น หากเทียบจากปีก่อน ๆ สิ่งนี้กล่าวได้ว่าผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนย่อมจะมีคู่แข่งที่เพิ่มขึ้นในสายอาชีพนี้ก็ได้ ดังนั้น หากผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนมีการติดตั้งทุนสัญลักษณ์แบบคิลปินในสังกัดค่ายเพลงมาด้วย จะทำให้การต่อรองกับเจ้าของร้านมีลักษณะที่พิเศษมากกว่าผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนทั่ว ๆ ไป เพราะพบว่าในกรณีของน้องเร ผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนแบบคิลปินนั้น เจ้าของร้านต้องถึงกับไปเชิญเชิญให้มาร่วมทำงานร้องเพลงในร้านของตนด้วยตัวเองก็ว่าได้ เหตุเพราะการที่ ผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนแบบคิลปินนั้น ได้มาร้องเพลงให้กับทางผับนั้น ๆ ก็เท่ากับว่าผับเองก็ได้มีการติดตั้งทุนสัญลักษณ์ตามไปด้วยเช่นกัน

### การสื่อสารเพื่อต่อรองกับ “เพื่อนร่วมวงดนตรี”

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนที่ทำงานร้องเพลงกลางคีนร่วมกับวงดนตรีของพวกเธอเอง ดังนั้นเพื่อนร่วมวงดนตรีของผู้หญิงร้องเพลงจึงเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนต้องใช้ในการสื่อสารเพื่อต่อรองและต่อสู้ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

## 1. ประเด็นเรื่องการแบ่งงานตามเพศ

ผู้วิจัยพบว่าการแบ่งงานกันทำนั้น มีหลายลักษณะซึ่งแตกต่างกันกล่าวคือ วงดนตรีของน้องเรีซึ่งเป็นวงหญิงล้วนไม่ได้มีรูปแบบที่ชัดเจนถึงเรื่องการแบ่งงานกันทำหรือมีหน้าที่รับผิดชอบในวงดนตรีที่ชัดเจน หากแต่ใช้เรื่องความสมัครใจหรือใครอยากจะทำอะไรก็ให้เสนอมาหรือมาคุยกันเสียมากกว่า แต่สำหรับวงดนตรีของน้องเอนซึ่งมีน้องเอนคนเดียวที่เป็นผู้หญิง กลับพบว่าภายในวงนี้มีการแบ่งงานกันทำตามเพศเกิดขึ้น กล่าวคือภายในวงจะมีการแบ่งหน้าที่กันทำอย่างชัดเจนเช่น การให้พี่เอนที่มีมือเบสเป็นผู้ที่คอยหาร้านที่จะเข้าไปเล่นดนตรี และให้พี่กบมือกลองมีหน้าที่ในการหาเพลงต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นเพลงใหม่ล่าสุดหรือเป็นเพลงเก่าที่ยังคงเป็นอมตะอยู่มาเล่นภายในวงดนตรี และให้พี่หมีทำหน้าที่คอยดูว่าเพลงไหนน่าเล่นและมีอีกหนึ่งหน้าที่คือการนัดเพื่อนร่วมวงซ้อมดนตรี ส่วนหน้าที่ของน้องเอนคือ การทำหน้าที่ร้องเพลงเพียงอย่างเดียว สิ่งนี้ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ในพื้นที่งานร้องเพลงกลางคืนผู้หญิงจะสามารถอยู่ได้ในขอบเขตของ “งานแสดง” เท่านั้น แต่ในแง่ของ “งานบริหาร” โอกาสที่พวกเขาจะเข้าไปทำงานเหล่านั้นได้ กล่าวได้ว่าค่อนข้างเป็นไปได้ยากและลำบากทีเดียว

จากข้างต้นในส่วนของโลกการทำงาน แม้ว่าผู้หญิงจะสามารถก้าวเข้ามาสู่โลกการทำงานนอกบ้านได้แล้ว แต่สิ่งหนึ่งที่ปรากฏก็คือ การทำงานยังคงมีการแบ่งงานตามเพศอยู่ในระดับหนึ่ง คือผู้ชายจะเป็นฝ่ายรับผิดชอบหรือทำตัวเป็นหัวหน้า โดยผู้หญิงมักจะมีหน้าที่เพียงแค่งานงานบนเงื่อนไขที่มีใช้ลักษณะงานบริหารจัดการแต่อย่างใด

## 2. ประเด็นเรื่องการเลือกพื้นที่และเวลาในการทำงาน

ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนได้ใช้การต่อรองกับเพื่อนร่วมวงดนตรีถึงการเลือกสถานที่ที่ตนเองอยากจะร้องหรือไม่ร้องเพลง โดยใช้กลยุทธ์ในเรื่องของเหตุผลมาใช้ในการถกเถียงปัญหา ไม่ว่าจะเป็นจากการสูบบุหรี่ภายในผับที่ทำให้ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนต่อรองกับเพื่อนร่วมวงดนตรีถึงการเลือกสถานที่ที่ตนเองพอใจที่จะทำงาน และปัญหาเรื่องของคุณภาพเสียงที่แย่ง คือ เสียงที่แหบลง โดยใช้เหตุผลนี้ในการต่อรองกับเพื่อนร่วมวงดนตรีในการที่จะเลือกเวลาในการทำงานว่าไม่อยากที่จะทำงานในช่วงเวลาตี เพราะต้องการที่จะกลับบ้านไปพักผ่อน

### การสื่อสารเพื่อต่อรองกับ “ผู้มาใช้บริการ” (แขกที่มาเที่ยว)

การสื่อสารของผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนภายในผับนั้น จะประกอบไปด้วยการสื่อสารทั้ง 2 รูปแบบ กล่าวคือ การสื่อสารด้วยวาจาหรือเชิงวัจนภาษา (Verbal Communication) คือ การที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนพูดคุยกับแขกที่มาเที่ยว ซึ่งอาจเกิดปฏิสัมพันธ์ทั้งในทางบวกหรือทาง

ลบ และการสื่อสารที่ไม่ใช้วาจาหรือเชิงอวัจนภาษา ( Non-Verbal Communication) เช่น เสื้อผ้า และการแต่งกาย เป็นต้น

### 1. ประเด็นเรื่องของการงานบริการ

ในการทำงานของผู้หญิงร้องเพลงกลางคีน้น กล่าวได้ว่าพวกเธอต้องมีการพูดคุย ทักทาย หรือแม้กระทั่งการดูแลแขกที่มาเที่ยว ในที่นี้ขอใช้คำว่าบริการ เช่น หากในกรณีของการที่แขกชวนดื่มไม่ว่าจะเป็นน้ำอัดลมหรือแอลกอฮอล์ หรือชวนคุยในเรื่องต่าง ๆ นั้น กล่าวได้ว่าผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนต้องมีการใช้การสื่อสารเพื่อต่อรองกับแขกที่มาเที่ยวที่มาในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนนั้นต้องมีการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกลยุทธ์ที่เรียกว่า “ที่เล่นที่จริง” กับแขกภายในร้าน หรือกลยุทธ์แบบ “พบกักร้าง” คือ ทั้งไม่ปฏิเสธหรือไม่ตอบรับซะทีเดียว ในกรณีที่แขกส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาให้

### 2. ประเด็นเรื่องการทำงานร้องเพลงกลางคีนของผู้หญิง

ผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนได้ต่อรองกับแขกที่มาเที่ยวในเรื่องของการทำงานร้องเพลงกลางคีน กล่าวคือ การที่สังคมไทยมีมายาคติที่ว่าการทำงานที่ผู้หญิงออกมาทำงานในยามค่ำคีนนั้น กล่าวได้ว่าพวกเธอได้ถูกสังคมให้ค่าไปในทางลบ ดังนั้นผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนจึงใช้กลยุทธ์ในเรื่องของการตีความหมายใหม่ (redefinition) เช่น การแต่งกาย การเลือกสวมใส่เครื่องแต่งกายมาใช้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เรียกได้ว่าเป็นการใช้วัจนภาษา ( Non-Verbal Communication) และผู้วิจัยพบว่าผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนนั้นมีมายาคติถึงภาพของผู้หญิงทำงานกลางคีนด้วยเช่นกันว่า ผู้หญิงทำงานกลางคีนนั้นต้องมีการแต่งกายที่เป็นไปในลักษณะแนวโป๊ ยั่วยวน มีการโชว์รูปร่างสัดส่วน ดังนั้นผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนจึงใช้การแต่งกายเพื่อมาต่อรองกับแขกที่มาเที่ยวภายในฉบับว่าตนเองมิได้เป็นเหมือนอย่างผู้หญิงทำงานกลางคีนแบบอื่น ๆ เหตุเพราะกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยทั้ง 2 คนนั้น เลือกที่จะแต่งกายโดยมิได้มีการโชว์เนื้อหนัง หรือออกไปในแนวเซ็กซี่แต่อย่างใด แต่จะแต่งกายตามแบบแฟชั่นทั่ว ๆ ไปเสียมากกว่า ดังเช่นที่น้องเรากล่าวว่า การแต่งกายนั้นเป็นการเลือกที่จะแสดงออกมาว่า วงดนตรีวงนี้หรือผู้หญิงร้องเพลงคนนี้ต้องการจะให้คนอื่นมองตนว่าเป็นนักร้องเช่นไร หรือเป็นวงดนตรีประเภทไหน

อีกสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยพบจากการใช้กลยุทธ์ เรื่องการตีความหมายใหม่ (Redefinition) คือ ผู้หญิงร้องเพลงกลุ่มนี้มีลักษณะในการจำแนกแยกแยะ (differentiation) ตนเองออกมาจากการทำงานแบบผู้หญิงกลุ่มอื่น ๆ ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า คือมีการแบ่งชนชั้นผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนด้วยกัน ซึ่งกรณีของผู้หญิงร้องเพลงกลางคีน 2 คนนี้ คือน้องเรและน้องเอนั้น กล่าวได้ว่าพวกเธอทั้งสองคน เป็นผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนที่อยู่ในชนชั้นกลางระดับต้น ๆ ก็ว่าได้ เพราะทั้งสองคนต่างเป็นนักร้องที่มีความรู้ด้านการร้องเพลงทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เพราะ

พวกเขอบการศึกษาด้านดนตรีในระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นสิ่งที่ประกันคุณภาพได้ระดับหนึ่ง และจากร้านผับที่เธอร้องเพลงก็ถือได้ว่าเป็นร้านผับที่มีระดับกลางถึงเกือบสูงของการเทียบกับผับโดยทั่วไป

### 3. ประเด็นเรื่องของการเกี้ยวพาราสี

กล่าวได้ว่าผู้หญิงร้องเพลงกลางคีน้น หลีกเลี้ยงได้ยากที่จะไม่พูดคุยกับแขกที่มาเที่ยวทั้งผู้หญิงและผู้ชาย อาจเพราะกล่าวได้ว่างานร้องเพลงกลางคีนของผู้หญิงนั้นเป็นงานบริการประเภทหนึ่ง ดังนั้น หากผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนไม่พูดคุยทักทายแขกที่มาเที่ยวอาจสร้างความไม่พอใจให้เกิดขึ้นกับแขกที่มาเที่ยวก็เป็นได้ และอาจส่งผลให้แขกไม่มาเที่ยวไม่มาดูวงดนตรีของผู้หญิงร้องเพลงคนนั้น ซึ่งเมื่อที่ร้านมีแขกน้อยก็อาจส่งผลต่อการจ้างงานของพวกเขอ ดังนั้น หากผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนมีการพูดคุยกับแขกที่มาเที่ยว ในบางครั้งก็อาจนำมาสู่การเข้ามาเพื่อทำความรู้จักหรือการเข้ามาจีบก็เป็นได้ และสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยพบก็คือ การที่ผู้ชายได้เข้ามามีประสบการณ์โดยตรง (direct experience) ในพื้นที่ผับนั้น อาจช่วยให้ผู้ชายเหล่านี้ลดอคติหรือลดมายาคติที่สังคมติดตั้งให้กับผู้หญิงทำงานกลางคีนว่าพวกเขอเป็น “ผู้หญิงไม่ดี” ได้ไม่มากนักน้อย ซึ่งเกิดจากการพูดคุยกับผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนโดยตรงก็เป็นได้

นอกจากนี้ในบางเงื่อนไขที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนต้องมีการพลิกหรือมีการสวมอัตลักษณ์ความเป็นเพศชายเข้ามาในการใช้ทักษะการสื่อสารแบบเพศชาย (masculine communication skills) ซึ่งปรากฏในกรณีที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนต้องเจอกับแขกที่มาเที่ยวพูดจาไม่ดี มาดูถูกหรือกดทับ “ศักดิ์ศรี” ความเป็นเพศหญิง ผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนกลุ่มนี้จะนำกลยุทธ์การสื่อสารแบบ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” เข้ามาใช้ในการต่อรองในกรณีนั้น ๆ

ทั้งนี้การต่อรองของผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนทั้ง 2 กลุ่มนั้น มีรูปแบบซึ่งแตกต่างกันตามแต่ละบุคคลที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนได้เข้าไปต่อรอง โดยการใช้การสื่อสารทั้งในการผสมรวมความเป็นเพศหญิงและเพศชาย กล่าวคือในการต่อรองกับบุคคลต่าง ๆ ในบริบทที่ต่างกัน ผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนจะหยิบเอาทั้งความเป็นเพศหญิงมาใช้ในการสื่อสารแบบผู้หญิง (feminine communication skills) ซึ่งใช้ในเงื่อนไขในการทำงานร้องเพลงอย่างปกติทั่วไป กล่าวคือนำการสื่อสารแบบเพศหญิงมาใช้ในระหว่างการทำงานร้องเพลง ภายในบริบทพื้นที่ผับ แต่สิ่งหนึ่งซึ่งผู้วิจัยได้พบก็คือ หากมีเงื่อนไขที่ต่างออกไปในระหว่างการทำงานร้องเพลงกลางคีนคือการที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนอาจโดนแขกหรือบุคคลในพื้นที่ “ผับ” เข้ามาพูดจาหรือมีที่ท่าที่ดูถูก “ศักดิ์ศรี” ของพวกเขอ ผู้หญิงร้องเพลงกลางคีนกลุ่มนี้ก็จะหยิบเอาอัตลักษณ์ หรือวิธีการโต้ตอบโดยใช้ “การสื่อสารแบบเพศชาย” (masculine communication skills) ดังจะพบได้

จากการใช้กลยุทธ์แบบ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” ของน้องเรในเหตุการณ์ ที่แขกภายในร้านที่เรร้องเพลงได้เข้ามาพูดจาไม่ดีกับเธอ

จากข้างต้น สิ่งที่ผู้วิจัยค้นพบนั้น กล่าวได้ว่าสอดคล้องกับงานของกาญจนา แก้วเทพ (2544ข, น. 107) ที่กล่าวว่า ในสมัยใหม่นั้น ผู้หญิงทำงานอาจจะไม่จำเป็นต้องแปลงร่างเป็นผู้ชายเหมือนผู้หญิงในอดีต แต่ทว่าเธอก็ต้องเสริมเพิ่มเติมทักษะการสื่อสารใหม่ ๆ แบบผู้ชาย (masculine communication skills) เข้ามาอย่างมากมาย ตัวอย่างเช่น ลักษณะการสบตาทำท่ายกับคนอื่น ซึ่งแต่เดิมผู้หญิงที่อยู่ในบ้านจะถูกสอนไว้ไม่ให้กระทำ เนื่องจากถูกตีความว่า “เป็นวิธีการให้ทำหรือทอดสะพานให้ผู้ชาย” ต้องรู้จักสังเกตทิศทาง รู้จักสำรวจสิ่งแวดล้อมรอบตัว รู้จักอ่านอากัปกิริยาของผู้คน การแปลงร่างของผู้หญิงสมัยใหม่นั้น อาจกล่าวได้ว่า มีการแปลงกายทางกายภาพน้อยลง แต่มีการแปลงร่างเชิงนามธรรมและเชิงสัญลักษณ์ที่เพิ่มความเป็นชายมากขึ้น

### ชนชั้นกับผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน

หลังจากการผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง สิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยค้นพบคือ เรื่องของชนชั้น ซึ่งได้แทรกอยู่ในบริบทต่าง ๆ ของผู้หญิงร้องเพลง เช่น หากกล่าวถึงเรื่อง “การสั่งสมทุน” ทั้ง 4 ประเภท ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองคนที่เลือกมาในงานวิจัยชิ้นนี้กล่าวได้ว่า ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนกลุ่มนี้เป็นบุคคลที่อยู่ใน กลุ่มสังคมแบบ ชนชั้นกลาง คือมีความรู้จบปริญญาตรีทางด้านร้องเพลง มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับชนชั้นกลาง ดังนั้น กล่าวได้ว่าสิ่งนี้มีส่วนช่วยให้ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนทั้งสองคนมีการ “เข้าถึง” ทุนวัฒนธรรม คือ ความรู้ความสามารถในด้านการร้องเพลงและเล่นดนตรีได้มากกว่าผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนกลุ่มอื่น ๆ ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า เช่น นักร้องหญิงในคาเฟ่หรือตามสวนอาหารต่าง ๆ

จากข้อสังเกตข้างต้นตรงกับทัศนะของปีแอร์ บูร์ดิเยอซึ่งกล่าวว่า ในโลกแห่งความเป็นจริง เด็กจากชนชั้นกลาง/ชนชั้นสูง เท่านั้นที่จะ สามารถ “เข้าถึง” ทุนทางวัฒนธรรมตั้งแต่แรกเกิด เช่น สามารถเรียนเปียโน (มีเปียโนอยู่ในบ้าน) เรียนเต้นบัลเล่ต์ ยิมนาสติก ฯลฯ และมีเวลาที่จะซักซ้อมฝึกฝน เมื่อโตขึ้นก็ทำให้มีโอกาสที่จะได้เข้าทำงานดี ๆ ด้วยความสามารถพิเศษที่มี รวมทั้งเป็นคนที่มีบุคลิกดี มีท่วงท่าสง่างาม มั่นใจในตนเอง ฯลฯ แต่ทว่า บูร์ดิเยอเสริมว่า สังคมกลับสร้างมายาคติว่า เด็กเหล่านี้มีแววดีมีความเฉลียวฉลาดมาตามธรรมชาติ ซึ่งเท่ากับปกปิดข้อเท็จจริงเรื่องความสามารถในการสั่งสมทุนทางวัฒนธรรมของคนแต่ละชนชั้นที่ไม่เท่ากัน (กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน, 2551)

จากแนวคิดของบูร์ดิเยอในข้างต้นเกี่ยวกับทุนและชนชั้นนั้น ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนชนชั้นกลางกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะจำแนกความแตกต่าง (Distinction) ของสถานภาพทางอาชีพของตนเองกับผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนในสังคมหรือสถานภาพชนชั้นอื่น ๆ โดยการที่พวกเขาได้ใช้อำนาจในการเลือกสถานที่ร้องเพลงเพื่อนำมาสู่การจำแนกความแตกต่างของตนเองกับเพื่อนร่วมอาชีพในสถานภาพชนชั้นอื่น ๆ เช่น ความแตกต่างระหว่างสถานภาพวิชาชีพของตนเองกับนักร้องคาเฟ่ เป็นต้น

กล่าวได้ว่าหากผู้หญิงจะเข้ามามีอำนาจหรือศักยภาพในการสื่อสารเพื่อต่อรองในบริบทพื้นที่ผับได้แล้วนั้น สิ่งหนึ่งที่ทำให้พวกเขาสามารถเข้ามามีอำนาจได้ อาจเพราะการที่พวกเขามีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ค่อนข้างสูงและเป็นคนชนชั้นกลาง จึงทำให้พวกเขาสามารถเข้าถึงและสั่งสมทุนต่าง ๆ ได้ชนิดที่เรียกว่า “มีอยู่เต็มหน้าตัก” หากอยากจะใช้เมื่อไรก็สามารถหยิบมาใช้ได้ และเมื่อเป็นเช่นนี้การมีทุนด้านต่าง ๆ เหล่านี้ ก็จะสามารถนำมารวมกับกลยุทธ์ในการสื่อสารแบบต่าง ๆ ได้อย่างลงตัวก็ว่าได้ และสิ่งเหล่านี้ก็จะนำมาซึ่งการสื่อสารเพื่อการต่อรองที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยเช่นกัน

### จากผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนสู่ตัวผู้วิจัย

หากจะกล่าวถึงการมอย้อนกลับเข้ามาสู่ตัวผู้วิจัย ซึ่งกล่าวได้ว่าในการที่ผู้วิจัยสนใจ จะทำการศึกษางานวิจัยเรื่องผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนนี้ ส่วนหนึ่งมาจากประสบการณ์ตรงของผู้วิจัย ซึ่งเคยทำงานร้องเพลงกลางคืนมาก่อน โดยครั้งแรกที่ผู้วิจัยเข้ามาสู่โลกการทำงานร้องเพลงกลางคืนนั้น กล่าวได้ว่าเป็นเพราะผู้วิจัยต้องการฝึกฝนการร้องเพลงและต้องการสั่งสมประสบการณ์ในด้านการร้องเพลง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าพื้นที่ “ผับ” เป็นพื้นที่ สาธารณะที่สามารถแสดงออกถึงฝีมือในด้าน การร้องเพลงหรือเล่นดนตรี และสำหรับ ความคิดเห็นของ ผู้วิจัยในด้านการทำงานร้องเพลงกลางคืนในขณะนั้นผู้วิจัยเห็นว่างานร้องเพลงเป็น “งานที่ไม่ใช่ใครจะทำได้” เสมอไป เพราะการทำงานร้องเพลงต้องอาศัยเสียงร้องและอาศัยการเอนเตอร์เทนแขกไปในตัว ซึ่งงานร้องเพลงนี้เป็นงานที่ต้องอาศัยทักษะอาศัยความสามารถ ซึ่งบางคนอาจจะไม่มี ทักษะเหล่านี้ อยู่ในตัวเลยก็เป็นได้ และในระหว่างการทำงานร้องเพลงของผู้วิจัยโดยส่วนตัวผู้วิจัยเองก็ไม่ได้มีความรู้สึกว้างขวางของตนเองนั้น เป็นงานที่แตกต่างจากงานอื่น ๆ แต่อย่างไร หากจะแตกต่างก็ตรงที่ว่างานของตนเองนั้นเป็นงานที่ทำในเวลาที่ยากต่อหลายคนนอนหลับพักผ่อนกันไปหมดแล้วก็ตามนั้น

แต่เมื่อถึงระยะเวลาหนึ่งผู้วิจัยเริ่มป่วยจากการที่ต้องทำงานในสถานที่ซึ่งมีผู้คนสูบบุหรี่อยู่ในสถานที่นั้น เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยทำงานร้องเพลงในขณะนั้น การสูบบุหรี่ภายในร้านสามารถทำได้โดยไม่มีกฎหมายข้อห้ามใดๆมาบังคับ (ในที่นี่ ปัจจุบันพบว่ามีการออกกฎหมายห้ามการสูบบุหรี่ภายในร้านอาหารรวมถึงภายในผับด้วยเช่นกัน) และเมื่อผู้วิจัยทำงานร้องเพลงกลางคืนมาได้ช่วงระยะเวลาหนึ่งสุขภาพของผู้วิจัยไม่ค่อยจะสู้ดีนัก คือ ร่างกายเริ่มอ่อนแอ เป็นโรคหัดบ่อยขึ้น เพราะเกิดจากการแพ้ควันบุหรี่ ดังนั้นเมื่อเป็นเช่นนี้ผู้วิจัยจึงเริ่มเห็นว่าตนเองควรจะเลิกทำงานร้องเพลงนี้เสียดีกว่าการที่สุขภาพจะแย่ลงไปมากกว่านี้ และอีกเหตุผลหนึ่ง คือการที่ผู้วิจัยเริ่มพบกับคำถามของคนรอบข้างที่กล่าวได้ว่า มีการหยิบยกเรื่องของการทำงานที่บอกว่าสังคมภายนอกมองว่า “เราไม่ดี หากต้องทำงานอยู่ผับในสถานที่เช่นนี้” ซึ่งสิ่งเหล่านี้กล่าวได้ว่า ผู้วิจัยเองก็ยอมรับว่าตนเองนั้นมีการถูกกำหนดด้วยมายาคติเช่นนี้เอาไว้เช่นเดียวกัน เพราะในบางครั้งผู้วิจัยก็มีมุมมองมีความคิดเบื้องต้นถึง เรื่องการเป็นผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่ว่า “ผู้หญิงที่ทำงานร้องเพลงกลางคืนได้นั้น จะต้องมีรูปแบบชีวิตที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ซึ่งเธอทำงาน นั่นคือ ผับ และภายในผับส่วนมากแล้วจะพบว่าคนที่อยู่ในพื้นที่นั้นต่างเป็น คนดื่มเหล้า สูบบุหรี่ หรือที่หลายคนคิดถึงผู้หญิงในผับว่าเป็น “ผู้หญิงง่าย ๆ” ถึงจะทำงานเช่นนี้ได้นาน เพราะพวกเธอต้องอยู่ในบริบทพื้นที่ที่กล่าวได้ว่า “ล่อแหลม” จึงอาจจะมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปตามนั้น และอีกสิ่งหนึ่งคือการที่ผู้วิจัยมีมุมมองถึงการงานร้องเพลงกลางคืนในผับว่าเป็นงานที่ “ไม่มีความมั่นคง” (unstable) หากเทียบกับคนที่ทำงานบริษัททั่วไปที่มีสวัสดิการต่างๆที่บริษัทมีให้แก่นักงาน สิ่งนี้จึงทำให้ผู้วิจัยเริ่มคิดที่จะถอนตัวออกจากการทำงานอาชีพร้องเพลงกลางคืนและในที่สุดผู้วิจัยก็ถอนตัวออกมาและเลิกอาชีพร้องเพลงกลางคืนไปในที่สุด

จากข้างต้นเป็นสิ่งที่กล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยค้างคาใจตัวเองว่าแล้วผู้หญิงคนอื่น ๆ ที่ยังคงทำงานร้องเพลงกลางคืนได้และยังคงยึดเอาอาชีพนี้เป็นอาชีพหลักนั้น พวกเธอเหล่านั้นมีความคิดหรือมีรูปแบบชีวิตเป็นอย่างไร สิ่งนี้จึงนำมาสู่การทำงานวิจัยชิ้นนี้และสิ่งที่ปรากฏกับผู้วิจัยหลังจากการทำวิจัยเสร็จสิ้น คือผู้วิจัยพบว่าการทำงานที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 คนของผู้วิจัย คือ น้องเรและน้องเอน มีรูปแบบการใช้ชีวิตที่ไม่ได้เป็นไปตามที่ผู้วิจัยนึกคิด คือพวกเธอไม่ได้เป็น “คนดื่มเหล้า สูบบุหรี่” แต่อย่างใด และจากกรณีของน้องเรที่เช่นกันที่สามารถซื้อบ้านซื้อรถได้จากการทำงานร้องเพลงกลางคืนของเธอเช่นกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยพบว่าผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนกลุ่มนี้สามารถที่จะยึดพื้นที่การทำงานร้องเพลงกลางคืนเอาไว้ได้อย่างชนิดที่เรียกว่ามั่นคง เหตุเพราะการทำงานของพวกเขาทั้ง 2 มีระยะเวลาที่อยูในการทำงานอย่างยาวนานมาเป็นเครื่องพิสูจน์อีกอย่างหนึ่งให้กับผู้วิจัยได้

ดังนั้น สิ่งนี้จึงเป็นข้อพิสูจน์ให้กับตัวผู้วิจัยถึงเรื่องการทำงานอาชีพร้องเพลงว่า งานร้องเพลงของผู้หญิงนั้นสามารถที่จะทำให้เป็นงานที่ “มั่นคง” (Stable) ได้ หากแต่ถ้าอยู่บนเงื่อนไขที่ผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนคนนั้น ๆ จะต้องมีการลงทุนด้านต่าง ๆ มากมายมากพอ เพราะทุนต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้ผู้หญิงมีศักยภาพในการที่จะใช้การสื่อสารเพื่อต่อรองกับบุคคลในบริบทพื้นที่รอบข้างได้ เช่นเดียวกับกรณีของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองคนของผู้วิจัยที่สามารถทำให้พื้นที่ “ผับ” กลายเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้พวกเธอเข้ามามีอำนาจในการใช้การสื่อสารเพื่อที่จะต่อรองกับบุคคลรอบข้างและทำให้พวกเธอมีโอกาสยื่นหยัดในสายงานด้านร้องเพลงของตนเองได้อย่าง “มั่นคง” (stable) ก็ว่าได้

### ข้อเสนอแนะ

กล่าวได้ว่าจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยถึงเรื่องผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนที่สังกัดค่ายเพลงและไม่สังกัดค่ายเพลงนั้น พบว่าในปัจจุบันผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น โดยผู้วิจัยสำรวจจากผับต่าง ๆ ซึ่งพบว่ามีวงดนตรีที่มีนักร้องเป็นผู้หญิงอยู่ร่วมภายในวงมีจำนวนที่มากขึ้น หากเทียบจากหลายปีที่ผ่านมา ดังนั้นในทัศนะของผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นที่ว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนนั้น น่าจะได้รับความสนใจที่เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะประเด็นที่จะนำมาศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยนั้น กล่าวได้ว่าเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่หลากหลายมากพอจะเป็นการสรุปได้ว่าจริง ๆ แล้วผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนนั้น ต้องต่อรองกับสิ่งใดบ้าง หากพวกเธออยู่ในบริบทที่ต่างกับกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัย เช่น หากพวกเธอทำงานในโรงแรม หรือในผับอย่างคาเฟ่

2. จากการศึกษาผู้หญิงร้องเพลงกลางคืนในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจว่าหากมีการศึกษาผู้หญิงในบริบทพื้นที่อื่น ๆ หรือศึกษาการประกอบอาชีพอื่น ๆ ของผู้หญิงนั้น ผู้วิจัยอยากทราบว่าผู้หญิงกลุ่มอื่น ๆ จะสามารถนำการสื่อสารมาใช้ในการต่อรองและต่อสู้ในบริบทพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างไรบ้าง และจะประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไร มีความแตกต่างมากน้อยอย่างไร กับกลุ่มผู้หญิงร้องเพลงกลางคืน